

Діденко Лариса Василівна,
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри цивільного і господарського права та процесу
Міжнародного гуманітарного університету

НАПРЯМИ ДОСЛІДЖЕННЯ ІНСТИТУТУ ЦИВІЛЬНИХ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ВІДНОСИН

У статті з'ясовано напрями дослідження інституту цивільних процесуальних відносин. Виокремлено особливості наукових праць різних вчених у сфері цивільних процесуальних відносин. Виявлено основні закономірності їхніх досліджень та розкрито сутність кожної з них.

Ключові слова: напрями дослідження, цивільні правовідносини, цивільні процесуальні відносини, цивільний процес, цивільні справи.

Диденко Л.В. Направления исследования института гражданских процессуальных отношений

В статье выяснено направления исследования института гражданских процессуальных отношений. Выделены особенности научных трудов различных ученых в сфере гражданских процессуальных отношений. Выявлены основные закономерности их исследований и раскрыто сущность каждой из них.

Ключевые слова: направления исследования, гражданские правоотношения, гражданские процессуальные отношения, гражданский процесс, гражданские дела.

L. Didenko The research directions of the Civil Legal Relations Institute.

In the article the directions of the study of the institute of civil legal relations is explored. The peculiarities of scientific works of various scholars in the field of civil legal relations have been singled out. The basic appropriatenesses of their researches are revealed and the essence of each of them is disclosed.

Key words: research directions, civil legal relations, civil procedural relations, civil process, civil cases.

Актуальність даного дослідження. Важливість аналізу напрямів наукового дослідження інституту цивільних процесуальних відносин полягає водночас у декількох аспектах. По-перше, напрями наукового дослідження

інституту цивільних процесуальних відносин становлять сферу наукових досліджень певного науковця або групи науковців, наукової школи, спрямованих на вирішення значних завдань у галузі цивільного процесуального права, а структурними одиницями напряму можуть стати проблеми, у тому числі й комплексні, теми й питання. По-друге, напрями наукового дослідження інституту цивільних процесуальних відносин є найбільш відпрацьованими і визнаними теоріями або сукупністю взаємопов'язаних теорій (методів), що стосуються інституту цивільних процесуальних відносин, проте ґрунтуються на різних аксіоматичних доктринах та концептуальних засадах. По-третє, саме за напрямками наукового дослідження інституту цивільних процесуальних відносин в Україні постійно проводяться відповідні наукові дослідження, науковці захищають кандидатські й докторські дисертації, після захисту яких їм присуджуються наукові ступені кандидата або доктора наук. Тому ґрунтовне вивчення напрямів наукового дослідження інституту цивільних процесуальних відносин дозволить детальніше встановити ступінь наукової розробленості інституту цивільних процесуальних відносин в Україні та упорядкувати науково-дослідницьку діяльність так, щоб згодом за її результатами полегшити втілення здобутих знань у практичній площині.

Аналіз наукових досліджень засвідчив наявність низки праць вітчизняних та зарубіжних науковців, які звернули увагу на інститут цивільних процесуальних відносин. Водночас такі дослідження переважно здійснюються у формах підручників та монографій. Відповідно наукових дисертацій за часи незалежності України з цього питання було виконано все ж замало. Дослідження напрямів та методології дослідження інституту цивільних процесуальних відносин буде базуватись на роботах таких авторів, як: С.С. Бичкова, Ю.В. Білоусов, О.В. Гетманцев, К.В. Гусаров, О.В. Задоєнко, О.В. Колісник, В.В. Комаров, А.Л. Паскар, Ю.Д. Притика, П.І. Радченко, Є.І. Фурса, С.Я. Фурса, М.Й. Штефан, С.В. Щербак тощо.

Під науковим напрямом розуміють сферу наукових досліджень певного дослідника чи групи дослідників, які упродовж відповідного часу розв'язують ту чи іншу проблему. Відповідно науковий напрям поділяється на окремі наукові проблеми, що розв'язуються дослідником чи групою дослідників [1, с. 57]. Тобто при дослідженні наукового напрямку конкретного дослідження інституту цивільних процесуальних відносин варто першочергово встановити, який саме підінститут цивільних процесуальних відносин досліджується, а вже потім варто визначити перелік наукових проблем, які, власне, і вирішуються на науковому рівні. У наукових дисертаціях проблеми зазвичай формуються у завданнях, які ставить перед собою дослідник з метою їх вирішення у процесі

наукової діяльності.

Виклад основного матеріалу. На сьогодні кількість наукових дисертацій та відповідно напрямів дослідження інституту цивільних процесуальних відносин є незначною. Так, одним із перших, ще за часів Української Радянської Соціалістичної Республіки, був В.В. Комаров, який у 1980 році захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук на тему «Метод правового регулювання цивільних процесуальних правовідносин» [2]. У зазначеній праці, зокрема, були вирішені завдання визначення основних понять, визначення змісту методу правового регулювання цивільних процесуальних відносин. Досліджено питання цивільної процесуальної правосуб'єктності сторін, у тому числі цивільної правоздатності як її найбільш істотного елементу та компетенції. Проаналізовано питання процесуальних санкцій та процесуальної форми тощо. Тобто одним із перших напрямів дослідження інституту цивільних процесуальних відносин у нашій державі було питання методу правового регулювання цивільних процесуальних відносин. Відповідно його елементами є вищеперераховані проблеми. Роль цього напрямку полягає тому, що навіть на сьогодні положення вищезазначеної праці використовуються у науковій літературі. Зокрема, автором опубліковано низку праць, у яких, у тому числі, було використано напрацювання дисертації «Метод правового регулювання цивільних процесуальних правовідносин» [2]. Такими працями, зокрема, є монографія «Проблеми теорії та практики цивільного судочинства» [3] та підручник «Цивільне процесуальне право України» [4], які також суттєво вплинули на розвиток досліджуваного інституту, розкриваючи питання, до цього малодосліджені у вітчизняній правовій доктрині нашої держави.

Уже в новітній період питання цивільно-процесуальних відносин набуло дещо ширшого поширення. Перш за все звернемось до аналізу праці А.Л. Паскар «Цивільні процесуальні правовідносини: структурно-функціональний аналіз» [5], яка на сьогодні фактично є єдиною дисертацією, присвяченою цій тематиці, у новітній період. Дисертація була захищена у 2010 році і її метою є комплексний аналіз проблем теорії цивільних процесуальних правовідносин, виявлення і дослідження їхніх структурно-функціональних аспектів, розкриття місця та функцій цивільних процесуальних правовідносин у механізмі цивільного процесуального регулювання на основі вивчення досягнень науки цивільного процесуального права, узагальнення судової практики для подальшого вдосконалення цивільного процесуального законодавства та практики його застосування. З формулювання теми цього дослідження можна

зробити висновок, що у цьому випадку напрямом дослідження інституту цивільних процесуальних відносин є структурно-функціональний аналіз цивільних процесуальних відносин.

Відштовхуючись від завдань, поставлених автором, які водночас є елементами відповідного напряму наукового дослідження інституту цивільних процесуальних відносин, ними є: 1) дослідження процесу виникнення та розвитку теорії цивільних процесуальних правовідносин в науці цивільного процесуального права; 2) з'ясування специфічних ознак цивільних процесуальних правовідносин; 3) аналіз і узагальнення на теоретичному рівні поглядів вчених-процесуалістів щодо підстав виникнення, зміни і припинення цивільних процесуальних правовідносин; 4) уточнення суб'єктного складу цивільних процесуальних правовідносин; 5) удосконалення поняття об'єкта цивільних процесуальних правовідносин; 6) характеристика змісту цивільних процесуальних правовідносин та розкриття взаємозв'язку між його структурними елементами; 7) дослідження місця та функцій цивільних процесуальних правовідносин у механізмі цивільного процесуального регулювання; 8) розробка пропозицій щодо вдосконалення цивільного процесуального законодавства в напрямі ефективного врегулювання діяльності суб'єктів цивільних процесуальних правовідносин [5, с. 2-3]. Наукова новизна цієї праці полягає у формулюванні авторської історично-концептуальної періодизації процесу виникнення, становлення та розвитку теорії цивільних процесуальних правовідносин у науці цивільного процесуального права, яка, у тому числі, була проаналізована нами у цій роботі; визначенні понять системи цивільних процесуальних правовідносин, процесуальної діяльності та механізму цивільного процесуального регулювання; досліджено і теоретично обґрунтовано функції цивільних процесуальних правовідносин тощо. Відмітимо, що А.Л. Паскар у своїй праці першочергово звернула увагу на удосконалення теоретичних питань. Процесуальні моменти у роботі майже не розглядаються.

Перший розділ роботи присвячено юридичній природі цивільних процесуальних правовідносин. Автор побудувала структуру роботи так, щоб детально проаналізувати питання генезису теорії цивільних процесуальних правовідносин в науці цивільного процесуального права; поняття та ознаки цивільних процесуальних правовідносин; виникнення, зміну і припинення цивільних процесуальних правовідносин; системи цивільних процесуальних правовідносин. Другий розділ роботи має назву «Структурний аналіз цивільних процесуальних правовідносин» і в його змісті розкрито питання поняття та класифікації суб'єктів цивільних процесуальних правовідносин; правової природи об'єкта цивільних процесуальних правовідносин; теоретичні проблеми

визначення змісту цивільних процесуальних правовідносин. У третьому розділі аналізуються цивільні процесуальні правовідносини в механізмі цивільного процесуального регулювання, а саме: поняття механізму цивільного процесуального регулювання; місце цивільних процесуальних правовідносин у механізмі цивільного процесуального регулювання; функції цивільних процесуальних правовідносин у механізмі цивільного процесуального регулювання [5, с. 8-14]. Суттєвим недоліком структури цієї роботи вважаємо ігнорування автором питань, пов'язаних із правовим регулюванням цивільних процесуальних правовідносин. Зокрема, доцільно було б дослідити особливості зарубіжного досвіду правового регулювання цивільних процесуальних правовідносин, приділити більше уваги проблемам чинного законодавства й тенденціям його розвитку надалі. З іншої сторони, існуючі теоретичні прогалини були досить успішно заповнені автором. Тому зробимо висновок, що з теоретичного погляду структура цієї роботи є досить вдалою, а поставлені А.Л. Паскар завдання, спрямовані на вирішення наявних проблем, були досить успішно виконані.

Відзначимо, що надалі положення цієї дисертації отримали своє удосконалення у монографії «Цивільні процесуальні правовідносини: структурно-функціональний аналіз» [6]. Тому на підставі усього вищезазначеного зробимо висновок, що напрям структурно-функціонального аналізу цивільних процесуальних правовідносин у цілому мав найбільший вплив на розвиток досліджуваного інституту.

О.В. Колісник присвятила свою працю дослідженню суду як суб'єкта цивільних процесуальних правовідносин [7]. Дисертація була захищена у 2008 році і її метою є вироблення науково-теоретичних та науково-практичних рекомендацій щодо особливостей правового статусу суду як основного суб'єкта цивільних процесуальних правовідносин щодо оптимізації складу суду для розгляду цивільних справ у різних інстанціях, а також щодо утворення інституту відводу суду як одного з важливих засобів забезпечення належного судочинства. З формулювання теми та мети цього дослідження дійдемо висновку, що напрямом дослідження інституту цивільних процесуальних відносин у цьому конкретному випадку є встановлення ролі суду як суб'єкта цивільних процесуальних відносин. Як нами було встановлено раніше у цій роботі, згідно з процесуальним та комплексним підходами суд як суб'єкт цивільних процесуальних правовідносин є обов'язковим елементом цього інституту. Оскільки більшість дослідників розглядають це питання поверхнево, як аналіз обов'язкового суб'єкта, який при цьому наділений виключними

повноваженнями у сфері судочинства, важливим є різностороннє дослідження суду як суб'єкта цивільних процесуальних правовідносин, що і було досить успішно реалізовано О.В. Колісник.

До завдань напряму дослідження ролі суду як суб'єкта цивільних процесуальних відносин дослідницею віднесено: 1) виявлення особливостей правового статусу суду, визначення підстав його участі та ролі у цивільних процесуальних правовідносинах; 2) розкриття сутності процесуальної категорії «належний суд», її змісту та ознак, встановлення її ролі і значення для забезпечення неупередженого, об'єктивного й справедливого судочинства, побудова моделі належного суду, а також розкриття змісту основних складових цієї моделі; 3) розробка пропозицій щодо формування оптимального складу суду для розгляду й вирішення окремих категорій цивільних справ у різних інстанціях, виявлення переваг та недоліків колегіального й одноособового складу суду; 4) обґрунтування доцільності участі народних засідателів у складі суду при розгляді справ у порядку цивільного судочинства, характеристика особливостей їхнього правового статусу, розробка рекомендацій щодо зміни переліку цивільних справ, які мають розглядатися за участю народних засідателів; 5) виявлення особливостей інституту відводу (самовідводу) суду в цивільному процесі, з'ясування передумов та чинників низького рівня ефективності зазначеного інституту, а також засобів, що сприятимуть її підвищенню; 6) розробка поняття і структури механізму відводу (самовідводу) суду, розкриття змісту його складових елементів; доведення необхідності удосконалення законодавчого регулювання механізму відводу суду для забезпечення належного судочинства [7, с. 5]. Важливість цього напряму дослідження обумовлена тим, що суд є ключовим суб'єктом цивільних процесуальних відносин, а відповідно суб'єкти цивільних процесуальних відносин – їхнім ключовим елементом.

Наукова новизна праці полягає у тому, що у ній вперше було розкрито сутність та зміст процесуальної категорії «належний суд» як комплексної категорії; доведено необхідність запровадження колегіального розгляду цивільних справ у суді першої інстанції у складі трьох суддів лише у випадках, прямо передбачених ЦПК; обґрунтовано необхідність законодавчого закріплення положення, відповідно до якого суд, що одноособово розглядає справу, може винести ухвалу про колегіальний розгляд справи у складі трьох суддів; обґрунтовано можливість запровадження в апеляційній інстанції одноособового порядку розгляду тих цивільних справ, які в першій інстанції вирішувалися одноособово суддею; обґрунтовано доцільність доповнення підстав відводу (самовідводу) судді чи народного засідателя тощо [8, с. 6-7].

Звернемо увагу на те, що О.В. Колісник передусім формулювала пропозиції щодо удосконалення процесуальних та практичних питань. Теоретичні категорії по суті залишилися без суттєвих пропозицій.

Перший розділ роботи має назву «Загальна характеристика суду як основного суб'єкта цивільних процесуальних правовідносин» та у його змісті розкриваються такі питання: суд як основний суб'єкт цивільних процесуальних правовідносин; повноваження суду як основного суб'єкта цивільних процесуальних правовідносин; дається змістовна характеристика категорії «належний суд» у контексті визнання суду основним суб'єктом цивільних процесуальних правовідносин. У розділі 2 йдеться про поєднання засад одноособового та колегіального розгляду справ у порядку цивільного судочинства. Зокрема, увагу присвячено питанням поєднання засад одноособового та колегіального розгляду справ у порядку цивільного судочинства; інституту народних засідателів та правові підстави їх участі в цивільних процесуальних правовідносинах; правового статусу народних засідателів у цивільному процесі. Третій розділ «Інститут відводу (самовідводу) суду як одна з передумов забезпечення належного судочинства» присвячено питанням відводу (самовідводу) суду та його юридичних підстав і правовому механізму відводу (самовідводу) суду [8, с. 8-13]. Як і у випадку з аналізом праці А.Л. Паскар, відзначаємо як основну проблему неврахування автором зарубіжного досвіду регулювання суду як суб'єкта цивільних процесуальних правовідносин, а також ігнорування визначення тенденцій розвитку зазначеного інституту надалі. При цьому, на відміну від праці А.Л. Паскар, яка в цілому є суто теоретичною, О.В. Колісник пропонує низку удосконалень до норм чинного законодавства. У цьому контексті вважаємо доцільним використовувати досвід більш розвинених країн у світлі євроінтеграційних процесів у нашій державі. Окрім того, дослідження тенденцій напряму визначення ролі суду як суб'єкта цивільних процесуальних відносин дозволить встановити можливості цього інституту розвиватись у визначеному напрямі з урахуванням чинного нормативно-правового регулювання.

Окрім того, деякі інші праці також можна розглядати через призму віднесення їхнього предмета до інституту цивільних процесуальних відносин. Наприклад, О.В. Підлубна у 2007 році захистила дисертацію «Норма цивільного процесуального права: поняття, межі дії та реалізація в цивільному судочинстві» [9]. Хоча тема цієї праці не належить безпосередньо до інституту цивільних процесуальних відносин, проте очевидно, що норми цивільного процесуального права є передумовою для їх існування. Це підтверджується, у тому числі, й

окремими позиціями вітчизняних науковців, які розглядалися нами у цій роботі. Наприклад, С.В. Сенік визначає цивільні процесуальні правовідносини як суспільні відносини, що виникають на основі норм цивільного процесуального права, індивідуалізовані суспільні зв'язки між судом, що здійснює правосуддя, державними виконавцями та учасниками цивільного процесу, які характеризуються наявністю юридичних прав і обов'язків, що забезпечують правильний і швидкий розгляд і вирішення цивільних справ, а також виконання прийнятих судових рішень [10, с. 33]. Тобто норма цивільного процесуального права є основою існування цивільних процесуальних відносин. Таким чином, напрямом дослідження інституту цивільних процесуальних відносин у цьому конкретному випадку є встановлення поняття, меж дії та реалізації в цивільному судочинстві норми цивільного процесуального права як основи існування цивільних процесуальних відносин.

До завдань напряму дослідження встановлення поняття, меж дії та реалізації в цивільному судочинстві норми цивільного процесуального права як основи існування цивільних процесуальних відносин, дослідницею віднесено: 1) дослідження процесу становлення, нормативного закріплення і теоретичного розвитку змісту й значення норм цивільного процесуального права України; 2) здійснення комплексної класифікації норм цивільного процесуального права України за різними критеріями на основі спільності їх ознак і функціонального призначення; 3) розгляд структури внутрішньої будови норми цивільного процесуального права і дослідження специфіки її окремих складових гіпотези, диспозиції та санкції норм цивільного процесуального права; 4) аналіз особливостей та закономірностей дії норми цивільного процесуального права в часі, просторі та за колом осіб; 5) дослідження форми й особливості реалізації норм цивільного процесуального права; 6) на основі проведеного дослідження вироблення способів вдосконалення цивільного процесуального законодавства нашої держави, у тому числі шляхом внесення відповідних змін до Цивільного процесуального кодексу України [11, с. 4-5]. Незважаючи на те, що формулювання жодного із завдань не пов'язане безпосередньо з існуванням цивільних процесуальних відносин, проте будь-яке удосконалення цивільного процесуального законодавства матиме безпосередній вплив на розвиток досліджуваного інституту. Тому зробимо висновок про важливість праці О.В. Підлубної для інституту цивільних процесуальних відносин.

Наукова новизна цього дисертаційного дослідження полягає в обґрунтуванні та формулюванні критеріїв співвідношення норм цивільного процесуального права та норм матеріальних галузей права, які містять норми, що стосуються особливостей здійснення правосуддя; обґрунтуванні

притаманності нормам цивільного процесуального права, окрім загальних ознак, властивих всім нормам права, специфічних особливостей, притаманних виключно нормам цивільного процесуального прав; уточненні визначення поняття «норма цивільного процесуального права»; обґрунтуванні необхідності доповнення чинного ЦПК України главою I «Основні поняття цивільного процесуального права», в якій розміщуватимуться основоположні терміни та категорії цієї галузі права тощо [11, с. 6-9]. У цьому контексті звернемо увагу на змішаний характер цієї роботи. З однієї сторони, більшість висновків пов'язуються із заповненням теоретичних прогалин. Проте разом з тим дослідницею пропонується і доповнення чинного Цивільного процесуального кодексу України.

Таким чином, підсумуємо, що напрями дослідження інституту цивільних процесуальних відносин становлять доволі нечисленну систему, з огляду на те, що інститут цивільних процесуальних відносин на сьогодні є об'єктом дослідження дуже незначної кількості науковців. Аналіз дисертаційних досліджень дозволив виділити такі напрями, за якими на сьогодні було здійснено дослідження інституту цивільних процесуальних відносин: 1) питання методу правового регулювання цивільних процесуальних відносин; 2) структурно-функціональний аналіз цивільних процесуальних відносин; 3) встановлення ролі суду як суб'єкта цивільних процесуальних відносин; 4) встановлення поняття, меж дії та реалізації в цивільному судочинстві норми цивільного процесуального права як основи існування цивільних процесуальних відносин.

Також у рамках цього дослідження нами було проаналізовано наукову новизну праць як вагому частину висновків, зроблених науковцями. Це дослідження дозволило встановити такі закономірності: 1) у сфері цивільних процесуальних відносин науковці переважно здійснюють заповнення теоретичних прогалин; 2) суттєва увага приділяється визначенню понять та встановленню співвідношень між різноманітними елементами цивільних процесуальних відносин; 3) пропозиції для поліпшення законодавства у проаналізованих роботах фактично не вносяться; 4) низка елементів цивільних процесуальних відносин все ще залишаються недостатньо дослідженими.

Висновок. Таким чином, аналіз напрямів дослідження інституту цивільних процесуальних відносин продемонстрував, що на сьогодні є науково охопленою лише незначна частина підінститутів цивільних процесуальних відносин. Зокрема, належним чином досліджено питання методу правового регулювання цивільних процесуальних відносин; структурно-функціональний

аналіз цивільних процесуальних відносин; встановлення ролі суду як суб'єкта цивільних процесуальних відносин; встановлення поняття, меж дії та реалізації в цивільному судочинстві норми цивільного процесуального права як основи існування цивільних процесуальних відносин. Усі інші напрями залишаються наразі недостатньо розробленими.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Цехмістрова Г.С. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2004. 240 с.
2. Комаров В.В. Метод правового регулювання гражданских процесуальных отношений : дис... канд. наук: спец. 12.00.03 «Гражданское право и гражданский процесс; семейное право; международное частное право» / В.В. Комаров. Харьков, 1980. 198 с.
3. Проблеми теорії та практики цивільного судочинства: монографія [Комаров В.В., Тertiшніков В.І., Луспеник Д.Д., Баранкова В.В., Бігун В.А., Васильєв С.В.] / В.В. Комаров (заг.ред.). — Х. : Харків юридичний, 2008. — 925с.
4. Цивільне процесуальне право України: Підруч. для студ. юрид. спец. Вузів [Комаров В.В., Баранкова В.В., Тertiшніков В.І., Пушкар Є.Г., Бігун В.А.] / Академія правових наук України; Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого / В.В. Комаров (ред.). — Х. : Право, 1999. — 592с.
5. Паскар А.Л. Цивільні процесуальні правовідносини: структурно-функціональний аналіз. : автореф. дис... канд. наук: спец. 12.00.03 «Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право» / А.Л. Паскар. Київ, 2009. 23 с.
6. Паскар А.Л. Цивільні процесуальні правовідносини: структурно-функціональний аналіз : монографія. Чернівці: Чернівецький нац. Ун-т, 2014. 192 с.
7. Колісник О.В. Суд як суб'єкт цивільних процесуальних правовідносин [Текст] : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Колісник О.В. ; Харк. нац. ун-т внутр. справ. Х., 2008. 224 с.
8. Колісник О.В. Суд як суб'єкт цивільних процесуальних правовідносин : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.03 “Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право” / О.В. Колісник ; Національна юридична академія України імені Ярослава Мудрого. Х., 2008. 20 с.
9. Підлубна О.В. Норма цивільного процесуального права: поняття, межі дії та реалізація в цивільному судочинстві : дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Чернівецький національний ун-т ім. Юрія Федьковича. — Чернівці, 2007. — 204 с.

10. Сенік С.В. Цивільне процесуальне права: навч. посібник / С.В. Сенік, Р.Я. Лемик. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. 424 с

11. Підлубна О.В. Норма цивільного процесуального права: поняття, межі дії та реалізація в цивільному судочинстві : автореф. дис ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / О.В. Підлубна . Київ : Б.В., 2007 . 24 с.

УДК 349.2

Любимов Олександр Костянтинович,
кандидат юридичних наук,
помічник судді Вищого господарського суду України

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ ЯК СКЛАДОВОЇ ЧАСТИНИ МОДЕРНІЗАЦІЇ ДЕРЖАВИ

У статті наголошено на важливості реформування системи державної служби як складової частини модернізації держави, відсутності одноставності у вирішенні проблеми реформування системи державної служби в Україні та напрямках удосконалення державного управління, визначення правового статусу державного службовця, правового та організаційно-методичного забезпечення діяльності державної служби тощо. У статті запропоновано напрямки реформування системи державної служби в Україні: створення ефективного законодавчого та нормативно-правового підґрунтя діяльності державних службовців та державної служби в цілому; здійснення ефективної кадрової політики, в тому числі й проведення роботи щодо адаптації нових працівників до умов праці; налагодження взаємозв'язку державних службовців з громадськістю тощо.

Ключові слова: державна служба, реформування, модернізація, удосконалення, державний службовець.

Любимов А.К. Основные направления реформирования системы государственной службы как составной части модернизации государства

В статье отмечена важность реформирования системы государственной службы как составной части модернизации государства, отсутствие единства в решении проблемы реформирования системы государственной службы в Украине и направлениях совершенствования государственного управления, определение правового статуса государственного служащего, правового и организационно-методического обеспечения деятельности государственной службы и тому подобное. В статье предложены направления реформирования системы государственной службы в Украине: создание эффективной законодательной и нормативно-